

Aan de leden van de vaste Commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
uit de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Utrecht, 24 januari 2007
ons kenmerk JR/TGr/070122.01-06N00400
contactpersoon Joost Rutteman
onderwerp Principe-akkoord Toetsingskader Ammoniak

Geachte dames en heren,

Woensdag 31 januari a.s. spreekt u met de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over het Toetsingskader Ammoniak en Natura 2000-gebieden. Dit toetsingskader is de uitkomst van bestuurlijke afspraken tussen de Minister van LNV, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Stichting Natuur en Milieu en Vereniging Natuurmonumenten hebben hun steun aan dit toetsingskader onthouden. De reden is dat het toetsingskader in onvoldoende mate rekening houdt met de bescherming die de natuur in Natura 2000-gebieden nodig heeft. Het lijkt vooral geschreven vanuit de wens de ontwikkeling van de veehouderij zo min mogelijk in de weg te leggen. Hier komt bij dat het toetsingskader niet slechts van toepassing is gedurende een korte overgangperiode, maar blijkens de overwegingen bedoeld is als min of meer definitief kader voor de beoordeling van Natuurbeschermingswetvergunningen van veehouderijen.

Het voorgestelde toetsingskader schiet ernstig tekort. Het belangrijkste criterium is de belasting van natuurgebieden door een individueel veehouderijbedrijf, terwijl voor de natuur nu juist vooral de totale belasting bepalend is. Hoewel het begrijpelijk is dat de veehouderij ruimte wenst voor ontwikkeling, zal ook rekening gehouden moeten worden met het gegeven dat de bestaande milieubelasting reeds veel te hoog is, terwijl er op dit moment geen sprake is van een effectief beleid om die belasting tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

Hier komt nog bij dat, zelfs indien er wel 'milieuruimte' zou bestaan, het toetsingskader wel erg ruim baan geeft aan nieuwe emissies. In sommige reeds zwaarbelaste gebieden als de Gelderse Vallei en rond De Peel is de kans groot dat de depositie toeneemt.

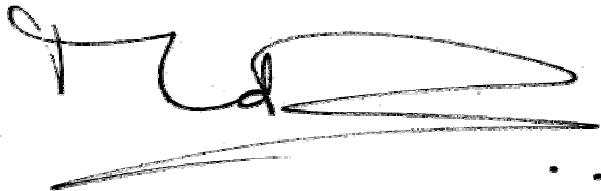
Er is alle reden voor een robuust ammoniakbeleid in Nederland. De huidige ammoniakdepositie is in de meeste Natura 2000-gebieden een belangrijke bedreiging voor het instandhouden van de kwaliteit. Oplossen van dit probleem is noodzakelijk om in Nederland herstel van een belangrijk deel van de natuurgebieden te bewerkstelligen en daarnaast noodzakelijk om te voldoen aan internationale verplichtingen zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het is daarom ook zeer de vraag of het voorgestelde toetsingskader door de rechter en de Europese Commissie zal worden geaccepteerd.

Essentieel om natuurdoelen te bereiken is volgens ons:

- Het door middel van generiek beleid voldoende terugdringen van het aanhoudend te hoge niveau van achtergronddepositie van ammoniak. Bestaand beleid is onvoldoende om de natuurwaarden voldoende te beschermen.
- De drempelwaarde voor nieuwe bedrijven of uitbreiding van bestaande bedrijven te beperken tot 0,5% van de kritische depositiewaarde.
- Regionaal 'stand-still'-beleid in de Gelderse Vallei en rond De Peel.
- 'Vrijkomende' milieugebruiksruimte slechts voor de helft opvullen.

In de bijlage lichten wij de bezwaren tegen het voorgestelde toetsingskader nader toe. Voor een nadere toelichting kun u contact op nemen met Philip Scheepers van de Gelderse Milieufederatie (026 - 352 37 49 of 06 49 66 66 00 of p.scheepers@geldersemilieufederatie.nl).

Hoogachtend,
Mede namens Vereniging Natuurmonumenten,
Stichting Natuur en Milieu

Mirjam de Rijk
algemeen directeur

C.C. de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bijlage met toelichting bij de brief van 23 januari 2007 inzake Toetsingskader Ammoniak voor Nb-wetgebieden

Deze bijlage bevat een nadere toelichting van de bezwaren van Natuur en Milieu en de Vereniging Natuurmonumenten tegen het voorgestelde Toetsingskader Ammoniak voor Nb-wetgebieden. Tevens gaan wij meer in detail in op de bestuurlijke afspraken zoals vermeld in de bijlage bij de brief van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (30 654, nr. 27) aan de Voorzitter van de Tweede Kamer.

De huidige ammoniakdepositie is te hoog. Uitbreiding van emissies van individuele bedrijven moet alleen mogelijk zijn als er effectief beleid is, gericht op het bereiken van een voldoende beschermingsniveau voor Natura-2000 gebieden. Anders moet een 'stand-still'-verplichting gelden voor ammoniakemissies.

De huidige ammoniakdepositie op nagenoeg alle Natura 2000-gebieden is veel hoger dan de depositie die de –voor ammoniak kwetsbare- natuur kan verdragen (tot vier à vijf-maal de kritische depositie). Dit is een situatie die op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijnen niet kan voortduren en zodoende in het toetsingskader moet meespelen. De invoering van de AMvB-Huisvesting zal bijdragen aan een verlaging van de achtergronddepositie. Toch zal ondanks deze AMvB-Huisvesting -en andere maatregelen- de achtergronddepositie in de nabije toekomst onvoldoende dalen om de voor behoud van natuurwaarden noodzakelijke milieukwaliteit te bereiken. Daarbij zijn er binnen Nederland grote regionale verschillen ontstaan. Er is weliswaar sprake van een gemiddeld landelijke daling van ammoniakemissie en -depositie, maar er zijn ook regio's waar de achtergronddepositie stabiliseert en mogelijk zelfs toeneemt. Rondom De Peel en in de Gelderse Vallei vindt al enige jaren een concentratie van dieren plaats. Op basis van huidige inzichten kan na 2010 ook landelijk de achtergronddepositie weer toenemen als gevolg van een toename van de (melk)veestapel (bron: RIVM 2006). Het is dus hoogst onzeker of de belasting van Natura 2000-gebieden zal dalen.

Gezien deze ontwikkelingen zou het toetsingskader ammoniak voor Natura 2000-gebieden uit moeten gaan van een standstill beleid. Elke toename van ammoniakdepositie valt te beschouwen als een significant negatief effect, dat zodoende in strijd is met de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De ontwikkelingen die men wenst mogelijk te maken voor de veehouderij zijn slechts verdedigbaar tegen de achtergrond van een ammoniakbeleid dat aantoonbaar effectief is en gericht op het bereiken van een depositieniveau op Natura 2000-gebieden dat het behoud van de natuurkwaliteit niet in gevaar brengt. De op dit ogenblik verwachte daling van de belasting is behalve onzeker ook volstrekt onvoldoende om dit doel te bereiken.

De drempelwaarde voor nieuwe emissies moet op een niveau liggen dat geen groei van de depositie op een gebied toelaat.

In het voorlopige toetsingskader worden nieuwe emissies toelaatbaar geacht wanneer deze kleiner zijn dan 5% van de kritische depositie. Uit onderzoek van Alterra blijkt dat groei van de depositie op een gebied al kan optreden bij een drempelwaarde van 1%. Wij bepleiten daarom een drempelwaarde van ten hoogste 0,5% van de kritische depositie gedurende de periode dat feitelijk nog sprake is van overbelasting van een Natura 2000-gebied.

In de Gelderse Vallei en rond De Peel is regionaal 'stand-still'-beleid nodig.

Gezien de mogelijkheid dat de regionale achtergronddepositie in een ruime straal rondom De Peel en in de Gelderse Vallei de komende jaren stijgt door concentratie van dieren in deze gebieden, zoals hierboven al genoemd, kan hier niet worden volstaan met het toepassen van een drempelwaarde. Het effect van een groot aantal uitbreidingen gezamenlijk kan -zeker bij een hoge drempelwaarde van 5%- leiden tot een toename van de ammoniakdepositie op de betreffende Natura-2000 gebieden. Aangezien 80% van de bedrijfsammoniakemissie leidt tot depositie op een afstand van meer dan 3 km (RIVM 1995) stellen wij voor in een ruime straal (tot 30 km) rond deze gebieden een standstill emissiebeleid vast te stellen voor veehouderijen. Bedrijfsontwikkeling zal dan slechts mogelijk zijn door toepassing van emissiearme stallen en/of saldering. Dit voorkomt ook dat bedrijven in de periode voorafgaand aan de totstandkoming van een beheerplan massaal Natuurbeschermingswetvergunningen zullen aanvragen om hun rechten zeker te stellen. Een situatie die in het kader van een beheerplan moeilijk terug te draaien zal zijn.

Voor grondgebonden veehouderij slechts een uitzondering mogelijk wanneer een wetenschappelijk gefundeerde norm wordt gehanteerd om toename van emissie te voorkomen.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de in het toetsingskader voorgestelde norm van 2 GVE per ha of 250 kg N onvoldoende zekerheid biedt om een toename van de ammoniakemissie en –depositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden te voorkomen. Hier moet gekozen worden voor een lagere norm, die gebaseerd is op wetenschappelijk onderzoek.

Geen legalisering van bedrijven die ten onrechte geen vergunning hebben aangevraagd op grond van de Natuurbeschermingswet 1967.

In de bestuurlijke afspraken is het voornemen opgenomen om de rechtsgeldige milieuvergunningen en meldingen in het kader van de Wet milieubeheer –zoals die op het moment van inwerkingtreding van de gewijzigde Natuurbeschermingswet (1 oktober 2005) golden- te respecteren. Wij willen u erop wijzen dat er ook voor 1 oktober 2005 een vergunningplicht gold –en nog steeds geldt- op basis van de 'oude' Natuurbeschermingswet 1967. Vele honderden bedrijven hebben echter verzuimd om een Natuurbeschermingswetvergunning aan te vragen. Voor deze veehouderijen behoort de situatie ten tijde van aanwijzing van het nabij gelegen (Staats)natuurmonument bepalend te zijn voor het verkrijgen van een Natuurbeschermingswetvergunning en niet de eventueel ruimere Wet milieubeheervergunning.

Interim-beleid moet ook daadwerkelijk interim-beleid zijn en geen verkapt definitief toetsingskader.

Natuurbeschermingswetvergunningen die in de interim-periode worden afgegeven behoren –formeel juridisch gezien- tijdelijk te zijn tot aan de vaststelling van de beheerplannen. Om duidelijkheid te verschaffen aan de ondernemers is het noodzakelijk deze tijdelijkheid in de Natuurbeschermingswetvergunning expliciet te vermelden. Op dit ogenblik wordt juist de indruk gewekt dat het interim-toetsingskader in feite na het totstandkomen van de beheerplannen zal worden voortgezet. Naarmate het toetsingskader meer op het voorzorgprincipe is gebaseerd, en meer in overeenstemming is met de Vogel- en Habitatrichtlijnen, is de kans groter dat het interim-beleid kan worden gecontinueerd en dat het vergunde gebruik een plaats kan krijgen in het beheerplan.

Alleen vrijkomende milieuruimte gebruiken die reeds was vergund in Natuurbeschermingswetvergunning. Deze ruimte slechts gedeeltelijk gebruiken in een overbelaste situatie.

In principe zou vrijkomende 'milieuruimte' –als gevolg van bedrijfsbeëindiging- benut kunnen worden voor veehouders die hun bedrijf willen uitbreiden. Zolang er nog steeds sprake is van een overbelaste milieusituatie dient deze vrijkomende milieuruimte echter niet geheel te worden opgevuld maar ten hoogste voor 50%. Er moeten wel duidelijke en handhaafbare voorwaarden worden gesteld aan het herverdelen of salderen van vrijkomende milieuruimte. Daarom pleiten wij er voor alleen op basis van Natuurbeschermingswetvergunningen vrijkomende milieuruimte te herverdelen. Uiteraard is een dergelijke herverdeling wat ons betreft slechts aan de orde indien sprake is van een ammoniakbeleid dat leidt tot beëindiging van de overschrijding van de kritische depositiewaarden door de totale ammoniakbelasting.